

JOANNA STAŚKIEWICZ
Uniwersytet Szczeciński

FINANSOWANIE DZIAŁALNOŚCI INNOWACYJNEJ W POLSCE I WYBRANYCH KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Wprowadzenie

Innowacyjność polskiej gospodarki w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej jest relatywnie niska. W przygotowywanych co roku międzynarodowych rankingach innowacyjności zajmujemy odległe miejsce, znacznie poniżej przeciętnej UE. W dobie gospodarek opartych na wiedzy prowadzenie działalności innowacyjnej jest więc imperatywem. Jej brak prowadzi do marginalizacji i opóźnienia w rozwoju danego kraju, trudnym, a często wręcz niemożliwym do pokonania. We współczesnym rozwoju gospodarczym bardzo dużą rolę odgrywa prowadzenie działalności innowacyjnej, która jest jednak bardzo kosztowna, zatem duże znaczenie ma kwestia jej finansowania.

W artykule podjęto próbę oceny stanu i struktury finansowania działalności innowacyjnej w Polsce na tle wybranych krajów Unii Europejskiej w pierwszej dekadzie XXI wieku.

1. Istota działalności innowacyjnej

Działalność innowacyjna to wiele działań o charakterze naukowym, finansowym, technicznym, organizacyjnym i komercyjnym, których celem jest stworzenie

i wdrożenie nowych albo istotnie ulepszonych produktów i procesów¹. Wprowadzane produkty i procesy nie muszą być nowe na skalę globalną, lecz wystarczy, że są nowe z punktu widzenia wprowadzającego je przedsiębiorstwa. O ile część z tych działań może być innowacyjna sama w sobie, o tyle pozostałe mogą nie zawierać elementu nowości, ale są konieczne do opracowania i wdrożenia innowacji. Działalność innowacyjna z jednej strony może być prowadzona przez samo przedsiębiorstwo, z drugiej zaś może polegać na zakupie dóbr, usług lub wiedzy ze źródeł zewnętrznych. Wyróżnia się trzy główne rodzaje działalności innowacyjnej:

- a) działalność badawczo-rozwojową;
- b) zakup technologii niematerialnej, czyli gotowej wiedzy w formie patentów, licencji, usług technicznych itp.;
- c) nabycie technologii materialnej, przyjmującej postać innowacyjnych maszyn i urządzeń, na ogół o podwyższonych parametrach technicznych, niezbędnych do produkcji nowych wyrobów lub wdrożenia nowych procesów².

Działalność innowacyjna wiąże się zatem z ponoszeniem dużych nakładów finansowych, do których zalicza się wydatki na³:

- a) prowadzenie prac B + R związanych z opracowywaniem nowych i ulepszonych produktów i procesów, zarówno wykonanych przez własną firmę, jak i nabytych od innych jednostek;
- b) nabycie gotowej technologii w postaci dokumentacji i praw, takich jak patenty, licencje, *know-how* itp.;
- c) zakup oprogramowania, uwzględniający również koszt jego doskonalenia i adaptacji;
- d) nabycie i montaż maszyn i urządzeń oraz również budowę, rozbudowę i modernizację budynków, które służą implementacji innowacji;
- e) szkolenie personelu (zarówno wewnątrzzakładowe, prowadzone przez samą firmę, jak i polegające na zakupie zewnętrznych usług szkoleniowych);
- f) marketing nowych i ulepszonych produktów, obejmujący koszty badań rynku, testów rynkowych, reklamy, przystosowania produktów do wymogów różnych rynków;

¹ *The Measurement of Scientific and Technological Activities. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. Oslo Manual*, OECD, Paris 2005, s. 18.

² *Ibidem*, s. 97–98.

³ *Ibidem*, s. 74–75.

g) pozostałe działania związane z przygotowaniem do wprowadzenia innowacji technicznych, takich jak opracowywanie procedur, norm oraz dokumentacji technicznej.

Nakłady poniesione na działalność innowacyjną wywierają duży wpływ na zwiększanie potencjalnych zysków przedsiębiorstw, ponieważ w większości przypadków zwracają się one po kilku latach.

2. Nakłady na działalność innowacyjną

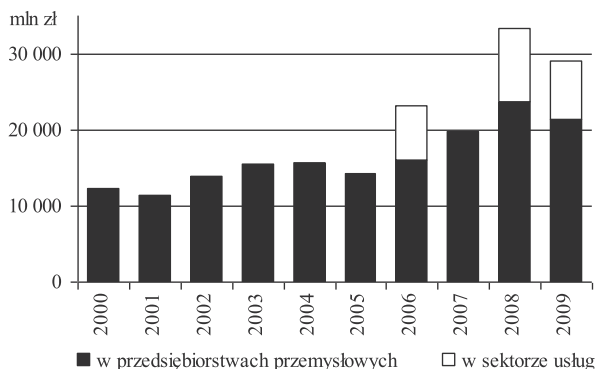
Nakłady na działalność innowacyjną w Polsce są relatywnie niskie. Jednak ich wysokość różnie kształtowała się w poszczególnych latach. W pierwszej dekadzie XXI wieku cechowała je niewielka tendencja wzrostowa (por. rysunek 1). W latach 2000–2004 środki przedsiębiorstw przemysłowych przeznaczone na działalność innowacyjną wzrosły tylko o 28%. Najwyższy poziom osiągnęły w 2008 roku (23,7 mld zł). W ostatnim roku objętym badaniem wprawdzie nastąpił ich niewielki spadek, co należy łączyć z kryzysem gospodarczym na świecie, lecz w porównaniu z początkiem analizowanego okresu ich wartość była o 75% wyższa. Mimo że w Polsce – jedynym kraju Unii Europejskiej – nie odnotowano ograniczenia PKB, to zła sytuacja na świecie i związana z tym rosnąca niechęć do podejmowania ryzyka skutkowałą oszczędnościami w nakładach na działalność innowacyjną, gdyż zaliczano ją do wysoce ryzykownych⁴.

Wzrost nakładów na działalność innowacyjną nastąpił głównie w przedsiębiorstwach przemysłowych, ale w ostatnich latach analizowanej dekady aktywność pod tym względem wzrosła również w sektorze usług. W latach 2006–2009 była jednak wolniejsza niż w przemyśle, w wyniku czego udział nakładów na działalność innowacyjną sektora usług spadł z 31% do 26% w nakładach ogółem⁵.

W Polsce systematycznie rosła liczba zakładanych przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych. Niestety, wzrost tych ostatnich był znacznie wolniejszy niż zakładanych przedsiębiorstw ogółem. Skutkowało to spadkiem udziału firm, które były zaangażowane w prowadzenie działalności innowacyjnej. W 2009 roku działalność taką prowadziło tylko około 14% przedsiębiorstw, a w 2005 roku prawie trzy razy więcej (38%). Ponadto wśród przedsiębiorstw, które były zaangażowane

⁴ W. Kasperkiewicz, *Procesy innowacyjne w gospodarce rynkowej. Teoria i praktyka*. Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2008, s. 28–29.

⁵ Obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Rys. 1. Nakłady na działalność innowacyjną w Polsce w latach 2000–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Nauka i technika w Polsce w 2009 roku*, Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2011, s. 374 i wcześniejsze wydania.

w prowadzenie działalności innowacyjnej, coraz mniejszy udział miały te, które wprowadzały innowacje (por. tabelę 1). Wahała się również przecięta wartość nakładów na działalność innowacyjną przypadająca na jedno przedsiębiorstwo. Średnio nie przekraczała ona 5 mln zł, choć w 2009 roku wynosiła nieco więcej (5,3 mln zł), natomiast w 2007 roku przedsiębiorstwa przeznaczyły na ten cel aż 7 mln zł.

Tabela 1

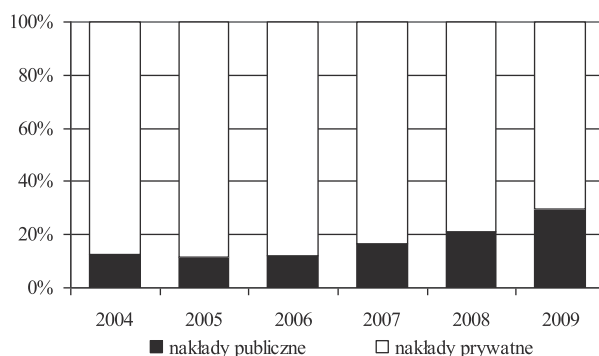
Działalność innowacyjna przedsiębiorstw innowacyjnych w Polsce w latach 2005–2009

Rok	Udział przedsiębiorstw, które		Nakłady na działalność innowacyjną przypadające na jedno przedsiębiorstwo innowacyjne (tys. zł)
	poniosły nakłady na działalność innowacyjną	wprowadzały innowacje	
	w ogóle przedsiębiorstw (%)		
2005	38,2	41,5	4726,1
2006	37,3	42,5	4888,7
2007	31,8	36,7	7068,5
2008	16,9	21,9	4614,7
2009	14,4	18,1	5337,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006–2009*, Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2010, s. 374 i n.; *Nauka i technika w Polsce w 2008 roku*, Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2010, s. 159 i wcześniejsze wydania.

3. Struktura nakładów na działalność innowacyjną

Największa część środków na działalność innowacyjną pochodziła ze środków prywatnych. Przewaga ta jednak systematycznie malała na korzyść nakładów publicznych (por. rysunek 2). O ile jeszcze w 2004 roku udział wydatków sektora prywatnego wynosił blisko 90% nakładów ogółem, o tyle w 2009 roku zmniejszył się do 70%, a przyczyną tego była coraz większa pomoc unijna, o czym będzie mowa dalej.

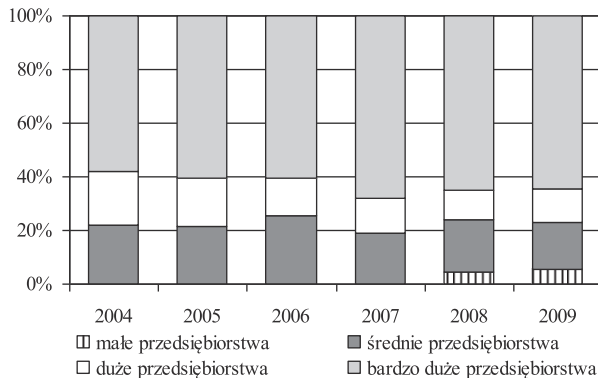
Rys. 2. Nakłady na działalność innowacyjną w Polsce według sektorów własności w latach 2004–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Nauka i technika w Polsce w 2009...*, s. 387–388 i wcześniejsze wydania.

Zmiany notowano również w strukturze nakładów na działalność innowacyjną pod względem wielkości przedsiębiorstw. Nie były one jednak tak duże jak w strukturze według kryterium własności. Główny ciężar finansowania działalności innowacyjnej w Polsce spoczywał na bardzo dużych przedsiębiorstwach, zatrudniających powyżej pół tysiąca pracowników (por. rysunek 3). Dominująca rola korporacji nie jest zaskoczeniem, ponieważ z uwagi na duże zasoby własne, firmy te dysponują większymi środkami i są bardziej skłonne do podejmowania ryzyka niż mniejsze podmioty⁶. W latach 2004–2009 udział bardzo dużych przedsiębiorstw zwiększył się w nakładach na działalność innowacyjną o około

⁶ U. Płowiec, *Kształtowanie gospodarki i społeczeństwa odpowiadających cywilizacji wiedzy*, w: *Innowacyjna Polska w Europie 2020. Szanse i zagrożenia trwałego rozwoju*, red. U. Płowiec, PWE, Warszawa 2010, s. 267.

5 punktów procentowych (do blisko 65%) kosztem głównie spadku odsetka przedsiębiorstw dużych i średnich. Udział pierwszych zmniejszył się z 19,9% w 2004 roku do 12,5% w 2009 roku, natomiast drugich odpowiednio z 22,2% do 17,5%. Najmniej, bo zaledwie 5,5%, na omawiany cel przeznaczają w latach 2008–2009 małe przedsiębiorstwa, ale z uwagi na brak danych dla wcześniejszych lat trudno uchwycić tę tendencję.

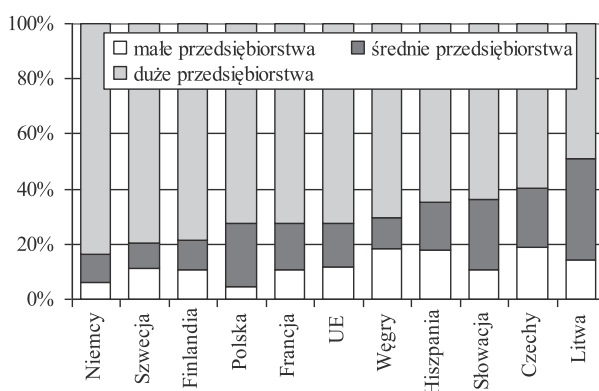
* Wielkość przedsiębiorstw mierzona liczbą zatrudnionych pracowników (10–49 małe, 50–249 średnie, 250–499 duże, powyżej 500 bardzo duże).

Rys. 3. Struktura nakładów na działalność innowacyjną w Polsce według wielkości przedsiębiorstw* w latach 2004–2009

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Nauka i technika w Polsce w 2009 roku...*, s. 386 i n. i wcześniejsze wydania.

Struktura nakładów na działalność innowacyjną w Polsce nie odbiegała znacznie od przeciętnej w UE, gdzie również przedsiębiorstwa duże miały istotną przewagę, natomiast udział małych firm był najmniejszy (por. rysunek 4). W poszczególnych krajach członkowskich udział dużych przedsiębiorstw był różny. Największy, bo około 80-procentowy udział w finansowaniu osiągnęły korporacje w Niemczech i krajach skandynawskich, najmniejszy zaś odnotowano na Litwie – blisko połowę. Jeśli chodzi o udział średnich przedsiębiorstw, to przeciętnie był on większy niż małych, mimo że w niektórych krajach dysproporcje między udziałami w obu grupach przedsiębiorstw były tylko symboliczne. Jedynie w Szwecji i na Węgrzech nakłady małych przedsiębiorstw przewyższały nakłady firm średnich.

Środki na działalność innowacyjną w Polsce były przeznaczane przede wszystkim na inwestycje w środki trwałe i ich udział w strukturze nakładów systematycznie rósł (por. tabelę 2). W roku 2009 osiągnął najwyższy w ciągu dekady poziom, wynoszący 84,7%. Przewaga w strukturze wydatków finansowych nakładów na nowe środki trwałe wynikała z dynamicznego rozwoju naszej gospodarki, rosnącej liczby nowych inwestycji i konieczności odnawiania zużywającego się parku maszynowego w warunkach dużej konkurencji w gospodarce rynkowej i na rynku unijnym.

Rys. 4. Struktura nakładów na działalność innowacyjną w wybranych krajach i UE według wielkości przedsiębiorstw w 2008 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie obliczeń bazy danych Eurostatu.

Drugie miejsce pod względem udziału w strukturze finansowania działalności innowacyjnej zajmowały nakłady na działalność badawczo-rozwojową. Odsetek tych wydatków w pierwszej dekadzie XXI wieku nie tylko był wielokrotnie niższy od nakładów na maszyny i urządzenia, ale ponadto wykazywał spadek, szczególnie po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Dopiero w 2009 roku wzrósł do zaledwie 10%. Nakłady na działalność B + R łączą się z bardzo wysokim ryzykiem. Wynika to z faktu, że prowadzenie i finansowanie działalności badawczej nie gwarantuje sukcesu, ale za to wymaga ponoszenia relatywnie wysokich kosztów⁷. Kraje o niższym poziomie rozwoju gospodarczego zamiast więc finansować

⁷ K. Janasz, *Metody i formy pozyskiwania kapitału na finansowanie działalności innowacyjnej w przedsiębiorstwie*, w: *Innowacje w strategii rozwoju organizacji Unii Europejskiej*, red. W. Janasz, Difin, Warszawa 2009, s. 89–107.

własną działalność B + R, częściej decydują się na zakup gotowych rozwiązań, które, co prawda, nie są tanie, ale za to pewne. Środki finansowe nie są bowiem angażowane w ryzykowne przedsięwzięcia, ale wydawane na konkretny produkt (maszynę, licencję, patent, itp.), z którego zysk można oszacować już w momencie zakupu. Taka strategia jest jednak złudna, ponieważ w warunkach gospodarki globalnej nieprowadzenie działalności innowacyjnej, a zwłaszcza działalności badawczo-rozwojowej jest jeszcze większym ryzykiem, z uwagi na brak zdolności konkurencyjnej⁸.

Tabela 2

Struktura nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych* w Polsce według rodzajów działalności innowacyjnej w latach 2000–2009 (ceny bieżące)

Rok	Nakłady ogółem	Nakłady inwestycyjne na środki trwałe	Działalność B + R	Zakupy wiedzy ze źródeł zewnętrznych	Zakupy oprogramowania	Marketing nowych i istotnie ulepszonych produktów	Szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną
	mln zł	%					
2000	12 234,7	76,4	12,8	2,4	.	3,2	1,1
2001	11 501,4	80,9	10,2	1,9	.	2,8	0,7
2002	13 848,1	82,8	9,3	3,0	.	1,5	0,2
2003	15 511,6	78,9	11,1	4,8	2,4	1,4	0,2
2004	15 628,1	83,1	7,5	2,8	0,1	2,6	0,3
2005	14 329,1	82,8	9,5	2,4	2,0	2,0	0,3
2006	16 031,0	81,5	9,2	2,1	2,9	2,9	0,3
2007	19 804,6	83,3	8,1	1,6	1,7	2,9	0,3
2008	23 686,1	84,7	8,1	1,1	1,5	2,4	0,9
2009	21 405,5	84,0	10,2	1,3	1,7	1,6	0,2

* Dane dotyczą podmiotów, w których pracuje więcej niż 49 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Nauka i technika w Polsce w 2009 roku...*, s. 372 i n. i wcześniejsze wydania.

W pozostałych rodzajach nakładów na działalność innowacyjną w Polsce notowano znacznie niższe udziały i ich spadki. Wydatki na zakup gotowej wiedzy

⁸ S. Pangsy-Kania, *Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007, s. 46; *Zarządzanie innowacjami*, red. J. Bogdanienko, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 1998, s. 10.

ze źródeł zewnętrznych i marketing nowych oraz znacznie ulepszonych produktów w latach 2000–2009 zmniejszyły się blisko o połowę i pod koniec badanej dekady wynosiły odpowiednio 1,3% i 1,6%. Do 1,7% spadł również udział nakładów na zakup oprogramowania. Jednak największe ograniczenie wydatków wystąpiło w nakładach na szkolenie personelu, których udział w 2009 roku był symboliczny (0,2%).

Źródła finansowania działalności innowacyjnej w Polsce obejmowały głównie środki własne (por. tabelę 3). Ich znaczna przewaga nad innymi źródłami wynikała z jednej strony z ograniczonego dostępu do zewnętrznych źródeł finansowych⁹, a przede wszystkim z wysokiego kosztu ich pozyskania, a z drugiej strony, z relatywnie niskiej skłonności do podejmowania ryzyka przez polskie firmy¹⁰. Główna rola środków własnych w nakładach na działalność innowacyjną zmniejszała się jednak stopniowo. Ich udział w 2009 roku wynosił około 70%, a pięć lat wcześniej był o 8 punktów procentowych wyższy.

Tabela 3

Struktura nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych w Polsce według rodzajów źródeł finansowania w latach 2004–2009 (%)

Rok	Udział w nakładach na działalność innowacyjną				
	środków własnych	kredytów bankowych	środków otrzymanych z budżetu państwa	bezzwrotnych środków z zagranicy	środków pochodzących z funduszy <i>venture capital</i>
2004	77,9	15,4	1,0	1,1	0,036
2005	76,4	13,3	1,7	1,0	0,000
2006	80,3	13,2	1,6	1,6	0,014
2007	74,7	14,2	1,1	1,1	0,040
2008	71,9	20,6	1,2	1,6	0,159
2009	69,7	25,4	0,8	2,7	0,001

Źródło: jak pod rysunkiem 1.

Zmniejszający się udział środków własnych w finansowaniu działalności innowacyjnej kompensowano kredytami bankowymi. W latach 2005–2009 nie-

⁹ A. Sosnowska, S. Łobejko, A. Kłopotek, *Zarządzanie firmą innowacyjną*, Difin, Warszawa 2000, s. 118–119.

¹⁰ A. Pomykalski, *Zarządzanie innowacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Łódź 2001, s. 238.

mał podwoił się ich odsetek. W rezultacie w 2009 roku już 1/4 działalności innowacyjnej była finansowana pożyczkami bankowymi. Można to wiązać z coraz większą świadomością innowacyjną przedsiębiorstw i stopniowo zwiększającą się skłonnością do podejmowania ryzyka przez podmioty działające w gospodarce rynkowej.

Prawie trzykrotnie wzrosło również znaczenie bezzwrotnej pomocy finansowej z zagranicy. W roku akcesji naszego kraju do Unii Europejskiej jej udział wynosił bowiem około 1%, a w 2009 roku już 2,7%. Przeciwnie zjawisko zanotowano natomiast w finansowaniu działalności innowacyjnej ze środków budżetowych oraz kapitale wysokiego ryzyka (*venture capital*). Niewielka rola obu źródeł jeszcze bardziej została ograniczona (bo do mniej niż 1%). Należy to łączyć z jednej strony z pogarszającą się sytuacją finansową państwa i chęcią jej naprawy, a z drugiej z wybuchem kryzysu gospodarczego na świecie. Skutkiem ograniczania wysokiego deficytu budżetowego było bowiem zmniejszenie wydatków budżetowych na działalność innowacyjną, spadek udziału środków pochodzących z funduszy *venture capital* wynikał zaś z ucieczki inwestorów od ryzykownych przedsięwzięć, a do takich należą tego rodzaju fundusze.

Tabela 4

Udział firm wśród innowacyjnych przedsiębiorstw ogółem, które w 2008 roku otrzymały wsparcie finansowe ze środków publicznych w wybranych krajach UE (%)

Kraj	Firmy, które uzyskały publiczne finansowe wsparcie	Pomoc publiczna otrzymana			
		z budżetu		ze środków Unii Europejskiej	w ramach 6. lub 7. Programu Ramowego
		samorządu	państwa		
Czechy	17,1	4,3	8,9	8,0	3,1
Finlandia	34,8	7,7	29,2	6,7	2,2
Francja	16,7	9,4	12,0	4,8	1,7
Hiszpania	26,4	17,7	12,9	1,7	1,1
Litwa	13,4	2,3	6,2	8,5	4,2
Niemcy	19,2	9,3	8,1	4,1	2,7
Polska	17,7	3,4	5,4	11,7	3,0
Słowacja	14,0	0,6	5,7	10,3	1,7
Węgry	27,5	1,3	19,0	13,0	1,0

Źródło: *Science, Technology and Innovation in Europe*, Publication Office of the European Union, Luxemburg 2011, s. 92.

Publiczna pomoc finansowa dla polskich przedsiębiorstw innowacyjnych na tle innych państw Unii Europejskiej również była relatywnie mała. W roku 2008 zaledwie 17,7% innowacyjnych przedsiębiorstw w Polsce uzyskało wsparcie ze środków publicznych, jednak najwięcej, bo aż blisko 15% tych firm, uzyskało ją ze środków europejskich i Programów Ramowych, natomiast mniej niż 9% z pomocy budżetów państwa i władz samorządowych (por. tabelę 4). Oznacza to, że w porównaniu z innymi gospodarkami UE, a zwłaszcza jej „starymi” krajami, nasze przedsiębiorstwa uzyskały relatywnie większe wsparcie z Unii Europejskiej niż od krajowych instytucji publicznych. Na przykład w 2008 roku w Finlandii aż 37% firm otrzymało wsparcie finansowe z budżetu centralnego i samorządowego, a tylko około 9% – ze środków unijnych. W Hiszpanii natomiast udziały te kształtowały się odpowiednio na poziomie około 31% i 3%. Świadczy to o lepiej rozwiniętej polityce proinnowacyjnej w tych państwach niż w Polsce.

Kończąc, warto ustosunkować się jeszcze do niepokojąco małego – wręcz symbolicznego znaczenia kapitału wysokiego ryzyka (por. tabelę 5) wśród źródeł

Tabela 5

Kapitał wysokiego ryzyka i nakłady na działalność innowacyjną w relacji do PKB (%)

Kraj	Fundusze <i>venture capital</i> jako procent PKB		Nakłady na działalność innowacyjną jako procent PKB	
	2000	2009	2004	2008
Czechy	0,20	0,01	3,15	3,14
Dania	0,11	0,09	2,53	.
Finlandia	0,19	0,15	.	3,77
Francja	0,23	0,12	2,56	2,15
Hiszpania	0,13	0,07	1,15	1,29
Irlandia	0,21	0,03	3,83	2,93
Niemcy	0,19	0,06	4,39	3,99
Polska	0,11	0,04	1,93	1,93
Słowacja	0,01 ^a	0,01 ^b	3,06	1,37
Szwecja	0,21	0,23	4,17	4,38
Węgry	0,06	0,02	1,79	2,20
Wielka Brytania	0,39	0,26	.	.
UE-27	0,22	0,11	2,18	2,03

^a Dane za 2004 rok. ^b – Dane za 2005 rok.

Źródło: baza danych *Innovation Union Scoreboard 2010 Database* i *European Innovation Scoreboard 2009 Database*, <http://www.proinno-europe.eu>, maj 2011.

finansowania działalności innowacyjnej. *Venture capital*, czyli prywatne (rzadziej publiczno-prywatne) fundusze na finansowanie innowacyjnych projektów, dających nadzieję na zysk, ale również obciążonych dużym ryzykiem inwestycyjnym, w krajach wysoko rozwiniętych są ważną alternatywą dla kredytów bankowych. Niestety, w Polsce ich rola w analizowanym okresie była wyłącznie marginalna. W roku 2009 relacja wartości funduszy *venture capital* do produktu krajowego brutto naszego kraju wyniosła zaledwie 0,04% (prawie 3 razy mniej niż przeciętnie w UE – por. tabelę 5). Od krajów „starej” Unii dzieliła nas pod tym względem przepaść. Na przykład w 2009 roku w Wielkiej Brytanii udział funduszy wysokiego ryzyka w PKB wynosił 0,26%, a w Szwecji 0,23%. Co gorsza, w Polsce zanotowano spadek tego wskaźnika w stosunku do 2000 roku.

Niewiele lepsza była sytuacja pod tym względem udziału nakładów na działalność innowacyjną w PKB naszego kraju. W analizowanym okresie relacja ta wciąż utrzymywała się na tym samym poziomie (1,93%), natomiast w Niemczech i krajach skandynawskich była ponad dwa razy większa. Dystans dzielący Polskę od średniej unijnej był jednak w przypadku tego wskaźnika znacznie mniejszy niż pod względem funduszy *venture capital*.

Uwagi końcowe

Podsumowując, można sformułować następujące wnioski.

Po pierwsze, poziom nakładów na działalność innowacyjną w Polsce jest na bardzo niskim poziomie, gdyż luka kapitałowa ogranicza dostęp do kapitału przedsiębiorstwom innowacyjnym, szczególnie na wczesnym etapie ich rozwoju.

Po drugie, nadal niedostateczna jest dynamika tych nakładów.

Po trzecie, wprawdzie rośnie udział kredytów bankowych, ale w strukturze nakładów na działalność innowacyjną nadal przeważają środki własne firm; popularny w świecie *venture capital* ma znaczenie marginalne.

Po czwarte, spada udział innowacyjnych przedsiębiorstw, które wprowadzają innowacje.

Po piąte, w finansowaniu działalność innowacyjnej tradycyjnie mały jest udział małych i średnich przedsiębiorstw, które dominują w polskiej gospodarce.

Po szóste, tylko nieznaczna część nakładów na działalność innowacyjną jest przeznaczana na B + R. Główny udział w tej strukturze ma zakup maszyn i urządzeń (środków trwałych).

Po siódme, mniej polskich przedsiębiorstw innowacyjnych korzysta z finansowego wsparcia publicznego niż w większości krajów Unii Europejskiej.

Literatura

- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2006–2009*, Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2010.
- European Innovation Scoreboard 2009 Database*, <http://www.proinno-europe.eu>, maj 2011.
- Innovation Union Scoreboard 2010 Database*, <http://www.proinno-europe.eu>, maj 2011.
- Innowacje w strategii rozwoju organizacji Unii Europejskiej*, red. W. Janasz, Difin, Warszawa 2009.
- Innowacyjna Polska w Europie 2020. Szanse i zagrożenia trwałego rozwoju*, red. U. Płowiec, PWE, Warszawa 2010.
- Kasperkiewicz W., *Procesy innowacyjne w gospodarce rynkowej. Teoria i praktyka*, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2008.
- Nauka i technika w Polsce w 2009 roku*, Informacje i Opracowania Statystyczne, GUS, Warszawa 2011.
- Pangsy-Kania S., *Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007.
- Pomykański A., *Zarządzanie innowacjami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Łódź 2001.
- Science, Technology and Innovation in Europe*, Publication Office of the European Union, Luxemburg 2011.
- Sosnowska A., Łobesko S., Kłopotek A., *Zarządzanie firmą innowacyjną*, Difin, Warszawa 2000.
- The Measurement of Scientific and Technological Activities. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. Oslo Manual*, OECD, Paris 2005.
- Zarządzanie innowacjami*, red. J. Bogdanienko, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 1998.

**THE FINANCING OF INNOVATION ACTIVITY IN POLAND
AND SELECTED EUROPEAN UNION COUNTRIES**

Summary

The purpose of this paper was evaluation of the state and funding structure of innovation activity in Poland against selected European Union countries in the first decade of the twenty-first century. The first part of the paper has explained the nature of innovative activity. The second section covered an analysis of the size and dynamics of expenditures on innovation activity and performance of enterprises engaged in innovation activity. In turn the third part has examined changes in the structure of expenditures on innovation activity in enterprises by the type of the ownership sectors, size classes, source of funds and the type of activity. Special attention has been paid to the role of the European Union financial support and the venture capital funds.

Translated by Joanna Staśkiewicz